

IF WE LIVE FAR AWAY?

WHO AM I?

WHY DID "GOD" CREATE SO MANY RELIGIONS?

REINCARNATION?

**QUESTION TIME
FRÅGESTUND**

VENERABLE DR. K. SRI DHAMMANANDA

WHY MUST WE BE REBORN?

CAN WE VERIFY

WHEN DOES A SOUL ENTER A BODY?

FRÅGESTUND

Med
Sri K. Dhammananda

Översättning Kerstin Jönhagen 2013
INNEHÅLL

	Förord
Fråga	Som handlar om:
1	Buddhas råd att bli nöjd med sin situation
2	Att döda för att göra slut på ett lidande
3	Hur kan vi hedra föräldrar om vi lever långt från dem?
4	Var det rätt av Bodhisatta Siddhatta att lämna sin familj?
5	Varför skapade "Gud" så många religioner?
6	Världens resurser är förbrukade medan befolkningen ökar. Vad händer sen?
7	En hypotetisk fråga om den första levnadsregeln
8	Vad händer om man på grund av okunnighet väljer fel väg?
9	Vem är jag?
10	Vad är skillnaden mellan återfödelse och reinkarnation?
11	Varför måste vi återfödelse?
12	Går det att bevisa återfödelse?
13	När uppstår en själ i kroppen?
14	Om återfödelse: orsak; hur sker det?
15	Varför offras rökelse till Buddha?
16	Ska jag följa mina egna drömmar eller mina föräldrars förväntningar?
17	Kan Sanghans medlemmar ställa upp som kandidater i politiska val?
18	Hur ställer sig buddhismen till homosexualitet?
19	Bryter den homosexuelle buddhisten mot den tredje levnadsregeln?
20	Är det fel om två människor av samma kön blir förälskade?
21	Fördömer buddhismen homosexuella eller homosexualitet?
22	Vad ska en homosexuell person som lider göra?
23	Kan vi utföra eutanasi (dödshjälp) för någon som önskar det?
	Ordlista

FRÅGA 1

Bhante, jag har flera frågor om buddhism. Jag hoppas att du har tid att svara på dem.

Tack!

Med vänliga hälsningar

AAA

Bästa AAA. Först önskar jag dig frid, lycka och tillfredsställelse genom de Tre Nobla Juvelerna. Nu till svaren på dina frågor.

Fråga:

Buddha sade att vi ska vara nöjda med vår situation. Om vi är det så skulle inga förbättringar göras i världen, ingen skulle vara motiverad att utveckla ny teknologi eller ägna sig åt vetenskap och så vidare. Vad anser du Bhante?

Svar:

Att var nöjd med sin situation är inte detsamma som att vara lat. Det avgörande är att skilja på behov och förväntningar. Våra behov är begränsade och måste uppfyllas. Våra förväntningar däremot är obegränsade, dynamiska och ökas ständigt och kan inte tillfredsställas på grund av vårt inre begär. Är det fel att vara ambitiös? Nej, det är det inte. Men vi måste veta när vi ska sätta stopp, för vi har en önskemaskin i oss som aldrig kommer att göra oss tillfredsställda, alltså att vi aldrig blir lyckliga eller belåtna. Belåtenhet skapar lycka, men belåtenhet ska inte jämföras med apati eller lättja och att hänföra allt till *kamma* (goda eller onda handlingar) är inte vad Buddha lärde.

Buddha lärde inte fatalism, han undervisade om att vara proaktiv (inriktad på förutsebara framtida situationer och ofta på att förhindra något oönskat). Man måste uppfylla vissa plikter mot sig själv och ens familj när man lever som lekman och arbeta energiskt med mycket tålamod samt följa de fem levnadsreglerna. Buddha undervisade om hur vi ska leva det världsliga livet och hur vi ska leva för att utveckla andlighet. Vi måste skilja på detta på rätt sätt. Vi måste hjälpa, skydda och tycka om vårt liv på rätt sätt för att kunna leva ett världsligt liv utan att skada andra tills vi helt och hållet förstår den sanna naturen i vårt världsliga liv. När vi förstår det kommer vi att ge upp det för ett andligt liv, minska begär, hat, villfarelser och alla andra bojor.

FRÅGA 2

Fråga:

Om man till exempel hittar en myra som är döende för att någon har trampat på den, vad ska man göra? Om man inte gör något kommer den att fortsätta att lida, om vi dödar den slipper den lida mer. Vad gör jag med myran som lider för att någon trampat på den?

Svar:

Buddhister sätter sig emot dödshjälp, eutanasi. Att göra slut på ett lidande i detta livet är inget svar på hur en varelse skördar frukterna av *kamma* i nästa liv. Snarare skjuts lidandet upp till en framtida födelse därför att lidandet måste fortsätta. Varelser föds och dör i olika livscyklar och livsperioder tills *Nibbana* (den yttersta befrielsen) är uppnådd. Om vi ser någon som lider försöker vi göra det bästa för att befria denna från lidande. Om vi låter bli att göra det skapar det inte dålig *kamma* eftersom vi inte är ansvariga för det lidande som denna varelse drabbats av. Vi kan bara försöka lindra denna plåga. Om vi inte kan det, måste vi gå vidare.

På ett sjukhus träffar man människor som är dödssjuka. Man ser så mycket lidande runtom som orsakas av cancer, förlamning, aids och så vidare så det är lätt att få samvetsqual, känna sig hjälplös och drunkna av den stora omfattningen av lidande. Men man måste fortsätta att vara fokuserad på vad man kan göra för att själv hjälpa eller på hur nätverket kan hjälpa och inte duka under av hjälplöshet om man inte kan hjälpa alla. Det är viktigt att vara positiv i hjälpen. Att duka under i en känsla av hjälplöshet är inte bra varken för en själv eller andra.

FRÅGA 3

Fråga:

Hur kan vi hedra våra föräldrar om vi lever långt bort från dem?

Svar:

Det bästa är att leva nära våra åldrande föräldrar för att konkret kunna hjälpa dem. Det finns många andra saker vi kan göra för att visa dem vår tacksamhet för deras omsorg om oss när vi var unga.

Kom framför allt ihåg hur vi, när vi var unga, alltid ville att föräldrarna skulle prata med oss och visa att de brydde sig om oss. Så nu kan vi göra detsamma genom att ringa dem regelbundet, skicka små gåvor eller pengar som de kan visa upp för sina vänner.

Föräldrar tycker om att vara stolta över sina barn och att prata om hur fina deras barn är. De vill få bevis på att barnen är fina och omtänksamma. Gåvorna behöver inte vara dyra. Att bara skriva ett kort då och då med: ”Jag skickar det här därför att jag tänker på dig” är vänligt och omtänksamt. Vi behöver inte vänta till speciella händelser. Naturligtvis ska vi besöka våra föräldrar så ofta som möjligt och tala om för dem hur vi saknar dem – mammas kokkonst eller pappas råd.

Föräldrar vill känna att de är viktiga i våra liv. Det räcker inte med att tänka ”Asch, de vet att jag älskar dem. Jag behöver inte visa det hela tiden”. Kärlek och tacksamhet behöver visas konkret.

FRÅGA 4

Fråga:

Prins Siddhatta var en bodhisatta (som befinner sig i den slutliga födelsen före Upplysning) innan han föddes i Lumbini. Varför gifte han sig med Yasodhara? Det förmodades att han inte hade begär längre. Efter giftermålet och efter att han blivit fader lämnade han sin familj och gjorde dem sorgsna. Han förmodades att inte såra människors känslor. Om du säger att det berodde på kamma, skulle jag vilja påstå att han var en bodhisatta innan han blev en Buddha. Varför lämnade bodhisattan sin familj och gjorde dem så sorgsna?

Svar:

Man måste komma ihåg att prins Siddhatta som bodhisatta ännu inte var perfekt. Han hade sensuella begär – han blev fri från dessa i de sista stunderna före sin upplysning. Han gifte sig för att göra sin fader och samhället till viljes. Det var krav på att en prins skulle gifta sig och få en tronföljare. När han lämnade sin hustru och son var det inte alls ett lätt beslut. Han älskade dem båda mycket. Han måste göra detta offer därför att han insåg att han måste hitta svaret på frågan om mänsklighetens lycka. Det är som när en man beslutar att lämna sin familj för att studera medicin och bli läkare.

En sådan person gör ett stort offer och familjen offerar också under hans studietid. Men när han blir färdig läkare gläder sig familjen över hans framgång och att han också är till nytta för andra. Buddha liknar en sådan läkare. Efter upplysningen hjälpte han sin familj att få den högsta lycka – något större än den tillfälliga bekvämlighet han skulle fått om han blivit kung. Det kan ses som så att eftersom han lämnade sin familj för en kort tid så följer miljontals människor honom idag. Vad hade hänt om han hade blivit kung? Offer måste göras om storhet ska uppnås.

FRÅGA 5

Fråga:

Varför skapade ”Gud” så många religioner?

Svar:

Gud skapade inte de många religionerna för att skapa missämja eller för att erbjuda sina favoritföljare en evig himmel eller fördöma alla andra religioners efterföljare till ett evigt helvete för att de inte följer hans religion.

För Gud, som förmodas vara allsmäktig, kärleksfull och omfatta alla - och detta är hans största synd – han kan inte älska alla som de är.

Människan, inte Gud, skapade de många religionerna i världen. Detta skedde eftersom människan inte förstår denna världens natur och många fenomen. När hon inte kunde förstå sambanden eller lösa problemen, trodde hon att det måste finnas en större yttre kraft bakom hennes fattningsförmåga som vägledde denna jord. Alltså uppstod många religioner grundade på skillnader och blind tro för att tillfredsställa människans emotionella behov att minska bristen på harmoni.

Gud tänktes felaktigt ha skapat allting – han hade en hand i allt – skapandet av människan, jorden, universum, sjukdom, jordbävningar, regn, vind och så vidare. Med tiden när flera nya vetenskapliga upptäckter gjordes skulle Guds ursprungliga roll som skapare förminska. Allt eftersom tiden kom man till den punkt där Gud inte längre spelade någon roll i skapandet av människan eller hennes öde. Människan skapade gud och de många religionerna, inte tvärtom.

Fråga 6

Fråga:

Världens folkmängd ökar för varje minut. Å andra sidan är denna världs resurser och kapacitet begränsade. En dag kommer världen inte att klara av denna situation. Vad händer då?

Svar:

Detta är inte det enda existensplanet. Buddha förklarade att det finns 31 existensplan. När ett plans befolkning ökar, minskar ett annat plans. Planerna är dynamiska, inte statiska. Alla är föremål för obeständighet. I varje ögonblick uppstår de eller försvinner. När jorden fylls med fler människor minskar den på ett annat plan. Cykeln kommer att nå jämvikt men kommer också att förändras.

Fråga 7

Fråga:

Tänk dig att du befinner dig i en öken. Framför dig står ett akvarium med en fisk. Du är törstig och hungrig. Problemet är: Om du dricker upp vattnet och äter upp fisken kommer du att överleva och får krafter för att hitta en by i närheten. Om du inte dricker vattnet och äter fisken kommer du inte att se solen mer. Du kan inte bara dricka hälften av vattnet i akvariet. Och om du lämnar kvar fisken i öknen kommer vattnet att förångas och fisken kommer förmodligen att dö. Hur skulle du göra?

Svar:

Som buddhist förstår jag att mitt liv är oviktigt om jag jämför med alla andras liv. Jag ska därför avstå från att äta fisken och dricka vattnet i medkänsla med fisken – en annan levande varelse. Som du vet offrade bodhisattan sitt liv många gånger innan han blev en Buddha. Jag kan också offra mitt liv och hoppas att en dag bli en bodhisatta.

Vi kan inte säga: ”Detta är bara en fisk”. Om fisken dör på grund av min själviskhet ökar min dåliga kamma. Om jag dör och räddar fisken, har jag utvecklat förståelse och kommer att göra framsteg på den andliga vägen. Naturligtvis är ditt exempel extremt men vi kan visa osjälviskhet och medkänsla i vårt dagliga liv på många sätt. När dina goda handlingar ökar, bygger du skydd för dig både i detta liv och i nästa.

Fråga 8

Fråga:

Om vi gör fel men inte vet att det är fel (därför att ingen talat om det för oss) gör vi fel då?

Svar:

Låt oss formulera på ett annat sätt. Om du frågar om vi gör fel utan att veta att det är fel, samlar vi då dålig kamma?

Ok, om vi är omedvetna om en handling, till exempel om vi i mörka natten kör över en orm och dödar den, samlar vi inte dålig kamma därför att vi hade ingen avsikt att döda.

Men om vi gör något dåligt och vet att vi gör det för egen vinnings skull, antingen genom att döda, ljuga eller stjäla, då är vi skyldiga därför att våra handlingar har tagit ifrån andra deras sinnesfrid och lycka. Det spelar ingen roll om vi blivit undervisade om detta eller inte. Sådana handlingar är fel och gäller alla varelser. Kamma innebär handling och följdverkan. Om du går över ett håll, ramlar du ner i det. Du kan inte säga att det är orättvist därför att du inte såg det och att det inte var ditt fel. Naturligtvis beror effekten av dåligt kamma på olika faktorer till exempel hur mycket begär, hat och ilska som är inblandat. Eller på hur stor kraft som lades in i att utföra handlingen och hur mycket lidande som skapades av handlingen.

Inte alla dåliga handlingar ger samma kammaeffekt. En del handlingar (till exempel dödande) har i alla tider varit fel i alla samhällen. Andra är fel därför att den sociala ofriheten (till exempel tvingas att stjäla eller tala osanning) kan variera beroende på plats, förmildrande omständigheter och i vilka perioder vi lever. Dålig kamma skapar inte alltid identiska konsekvenser.

Fråga 9

Fråga:

Har du någon gång tänkt: ”Vem är jag?”. Vad anser du?

Svar:

Vi är bara sinne och form, I yttersta mening finns inget ”jag, min, mitt eller ditt”. Så snart vi börjar förstå detta kommer vår attityd till andra alltid att vara positiv, förlåtande och förstående. Vi måste veta att vi bara är ett flyktigt fenomen – som uppstår och försvinner i varje ögonblick - som lever och dör dagligen precis som de tusentals cellerna i oss. Vi måste meditera för att kunna förstå oss själva bättre. Så snart vi betraktar oss själva ur andlig synvinkel kommer vi att se att det inte finns något behov av att bli arg, att hata, bli avundsjuk och så vidare. Då börjar vi erfara glädjen i att vara nöjd, att låta saker gå, att känna lycka och tillfredsställelse.

Fråga 10

Bhante! Jag har sett att orden "reinkarnation" och "återfödelse" ibland används alternativt och ibland med olika betydelser. Kan du förklara detta ur buddhistiskt perspektiv? Jag är tacksam för svaret på din hemsida om skillnaden mellan reinkarnation och återfödelse. Jag tog mig friheten att vidarebefordra det till några vänner och släktingar, somliga buddhister, somliga inte. En vän som är hindu har en tilläggsfråga: "Varför måste vi inkarneras eller bli återfödda?"

Bästa hälsningar

BBB

Fråga:

Vad är skillnaden mellan reinkarnation och återfödelse?

Svar:

Bästa BBB, du har ställt en intressant fråga som handlar om det fundamentala i hinduiskt och buddhistiskt tänkande.

Det är mycket stor skillnad mellan begreppet reinkarnation och återfödelse även om både begreppen gäller för en varelse som återkommer till livet i en ändlös existenscykel som kallas för *samsara* (födelsens, livets och dödens cykel).

I reinkarnation återskapas en person till två verkliga enheter som kallas kropp och själ. I hinduismen skapas kroppen av stoff som bryts ner vid döden och återvänder till sitt ursprung för att sedan bli återanvänt för att skapa andra materiella delar. Atman, själen däremot kommer från Brahman, hinduismens skapande principen. Så snart själen skapats fångas den av den materiella kroppen och beroende på *maya* (illusion) fullgör den det kamma som bestämmer vilket slags kropp själen intar (som människa, djur eller ande) efter döden. Goda handlingar resulterar i goda födelser och onda handlingar i födelser med otillfredsställande förhållanden. Målet är att ersätta *maya* med *pañña* (visdom) genom att sträva efter att befria själen från kroppen och bli återförenad med Brahman i det som kallas *mokkha* (slutlig befrielse).

I buddhismen används däremot termerna *samsara* och *kamma* för att beskriva de handlingar som man utför och som fångar en själ i *samsara* och det är villfarelsen om en människas verkliga natur som betingar henne att handla. Med villfarelse menas här att tro att en den mänskliga kombination av sinne och materia utgör en person eller ett jag. Det man tror är en kropp är inte gjord av materia utan av en kombination av en serie processer – fasthet, flytande, hetta och rörelse.

Vi vet från fysiken att det som kallas materia är sammansatt av atomer som helt enkelt är energi i ständig rörelse. Det vilka sinnet tror att detta är verkligt. Detta förklarar varför en kropp ständigt växer hos ett barn, en vuxen och en gammal man eller kvinna. Allting är i ständig förändring.

Det som vi missleds tro vara en evig själ benämns "sinne" i buddhismen. Sinnet är också det en ständigt föränderlig process av känslor, vanor och medvetande. De är också ständigt i förändring och har därför ingen evig verklighet. Dessa två processer (sinne och materia) reagerar alltså på varandra och ger en illusion av en person, som i verkligheten inte existerar.

En okunnig, vilsefaren människa tror att hon är en verklig självständig existens och agerar och tänker "Detta är jag, detta är mitt!" Detta agerande leder till vidare ageranden i en oavslutlig ström. Vid döden skiljs materia från sinnet, men sinnet upphör inte – det fortsätter helt enkelt, skapar en annan kropp, lever ett annat liv, dör och går vidare.

Det som driver dessa processer från ett liv till nästa är begär, viljan att leva. Det som "dör" är på grund av principen om föränderlighet inte exakt vad som "återföds", även om det finns en kontinuitet precis som det i verkligheten inte finns någon vattenkropp som kallas "flod", något som är skapat av ett oräkneligt antal vattendroppar i ändlös rörelse. Vi kallar det med ett vedertaget begrepp för "flod" även om inget sådant ting existerar i verkligheten eftersom det förändras hela tiden.

Det finns ingen evig själ som flyttar från kropp till kropp. Buddhister talar därför inte om reinkarnation utan bara om en fortsatt process av ändlösa cykler av födelse, liv, död och återfödelse. När denna tillblivelseprocess stoppas kallar vi det Nibbana, där det inte finns mer begär efter liv, alltså ingen mer återfödelse.

Fråga 11

Fråga:

Varför måste vi återfödas?

Svar:

Bhikkhu (buddhistmunk) Buddhadasas bok Varför föds vi, svarar detaljerat på din fråga om varför vi måste återfödas.

Buddha talar tydligt om att vi återföds, inte reinkareras, därför att det inte finns någon själ som vid döden flyttar till en annan kropp för att åter bli till.

Svaret på varför vi återföds finns helt enkelt i vårt begär. Begär uppstår på grund av villfarelse. Så länge som vi fortsätter att vara vilseledda upphör vi inte med att återfödas.

Denna fråga ingår som en detalj i *paticca samupada* (orsakskedjan) som klart visar hur en länk ger upphov till en annan som i sin tur ger upphov till ytterligare en annan. Hela processen förklarar varför vi återföds. För att stoppa återfödelsen måste vi börja bakifrån i kedjan och utplåna tillblivelse eller återfödelse. Hela processen kan upphöra så snart vi får bukt med okunnighet, villfarelse.

Så:

Varför finns födelse? - Den omedvetna tillblivelseprocessen som är en kombination av sinne och kropp orsakar födelse.

Vad leder till fornamnet av sinne och kropp? - Tankar som fastnar i begärens våld leder till kammatendenser och leder till fornamnet av sinne och kropp.

Vad leder till fastklamrande? - Begär leder till fastklamrande.

Vad skapar begär? - Begär skapas av förnimmelser eller känslor.

Vad skapar känslor? - Det är kontakten mellan förnimmelser och deras objekt som skapar känslor.

Varför finns sådan kontakt? - De sex sinnesgrunderna är orsaken till kontakt.

Hur uppstår de sex sinnesgrunderna hos en varelse? - Kombinationer av fysiska och psykiska företeelser skapar de sex sinnesgrunderna.

Hur uppstår kombinationer av fysiska och psykiska företeelser hos en varelse? - Med uppkomsten av passiv medvetenhet uppstår kombinationer av fysiska och psykiska företeelser hos en varelse.

Hur uppstår passiv medvetenhet – Det är resultatet av latent kammaenergi.

Hur uppstår latent kammaenergi? - Uppkomsten av kammaenergi beror på okunnighet, en aspekt av begär.

*Jag hoppas att jag kunnat klargöra dina tvivel i detta ämne genom mitt korta svar. Jag önskar dig frid, lycka och tillfredsställelse genom de Tre Nobla Juvelerna
Din dhammavän Bhante Dhammananda*

Liksom ett avhugget träd åter växer upp,
om dess rötter är oskadade och friska,
så återuppstår detta lidande gång på gång,
så länge böjelse för törst finns kvar.
Dhammapada 338 (övers. Rune E. A. Johansson)

Svårt är det att bli född som människa,
svårt är livet för de dödliga,
svårt är det att höra den sanna läran;
svårt är det att nå upplysningen.
Dhammapada 182 (övers. Rune E. A. Johansson)

Fråga 12

Jag heter CCC och tillhör Lankarama Buddhist Ungdomsgrupp, som du nyligen skrev en så upplysande artikel till, och som faktiskt klargjorde många av mina tvivel som jag ibland försökt få klarhet i.

Det finns ändå flera frågor som jag fortfarande inte är klar över. En fråga är om återfödelse. Du säger att det finns många ofrånkomliga bevis för detta. Ändå undrar jag om det finns något i den buddhistiska läran som visar hur jag själv kan verifiera det. Du nämner till exempel hypnos. Har Buddha förklarat något sätt att få tillbaka minnen från tidigare liv, kanske genom någon form av meditation? En annan detalj som jag hoppas du kan klargöra för mig är hur en själ kommer in i en ny kropp. Enligt vad jag vet utvecklar fostret en personlighet och får en fullt utvecklad hjärna omkring fyra till fem månader efter befruktningen. Borde inte detta vara den tid när den nya själen kommer in i kroppen? Min uppfattning är att en själ existerar i en människas hjärna. Orsaken till att en varelse, djur eller människa, kan särskiljas från en växt är att vi har en hjärna som skyddar själen, och kan inte det alltså innebära att så snart som en kropp utvecklar en hjärna kan en själ komma in i den?

Jag hoppas att jag inte besvärar dig med dessa frågor.

Med vänliga hälsningar

CCC

Fråga:

Går det att bevisa återfödelse?

Svar:

Jag önskar dig frid, lycka och tillfredsställelse genom de Tre Nobla Juvelerna.

Jag ger några svar på dina frågor nedan och hoppas att du förstår dem

Problem och oro uppstår i sinnet därför att vi inte förstår hur sinnet fungerar. Att utöva meditation under en kvalificerad lärare kan hjälpa oss att märka när ohälsosamma tillstånd uppstår och att få bort dem. Senare uppmärksammar vi dem innan de uppstår och kan förebygga att de uppstår. När hälsosamma tillstånd en gång uppstått kan de fortsätta. Avsikten är att alltid vara i det närvarande ögonblicket, att inte oro sig över det förgångna eller för framtiden.

Det finns somliga aspekter i den sublima Dhamma som inte kan verifieras genom våra begränsade förmågor. Faktiskt fastställer Buddha att det finns fyra viktiga obestämbara faktorer som inte kan förstås av en världslig människa och som hon inte ska slösa bort tid med att grubbla över. Bara ett upplyst sinne hos en Buddha är i stånd att se dessa fenomen.

Det är:

När vi ska dö

Hur vi kommer att dö

Var vi kommer att dö

Var vi kommer att återfödvas

Å andra sidan uppmanar Buddha oss att koncentrera oss på livets nuvarande ögonblicket och se dess inneboende otillfredsställande natur. Vi kan lätt verifiera att det finns otillfredsställelse och vi kan förstå otillfredsställelsens orsaker och kan ta ett definitivt praktiskt steg (den Ädla Åttafaldiga Vägen) för att utrota otillfredsställelse. Buddha avstod konsekvent från att förklara saker som inte är till hjälp för att följa Vägen. Det är skälet till att han inte förklarade livets upphov för att det inte är till hjälp för någon att undkomma otillfredsställelse, lidande.

Men om vi använder vanligt förstånd och observerar hur en kontinuitet i livsprocessen från det ögonblick vi föddes tills vi dör flödar utan avbrott (till exempel som en elektrisk ström), kan vi lätt dra slutsatsen att processen måste fortsätta även när kroppen upphör.

Sinnet kan utvecklas under många livstider för att verkligen kunna se föregående liv men det är mycket ansträngande och kräver ihärdighet. Minnen av tidigare liv kan uppstå som en biprodukt av sinnesutveckling. Men det primära målet är inte att utveckla sinnet för att kunna se återfödelse utan för att rena det. Vissa människor, särskilt unga barn, verkar spontant komma ihåg tidigare liv och vissa hypnotisörer kan också få patienter att gå tillbaka till tidigare liv, men Buddha lär oss att det viktiga är att vinnlägga sig om att rena sinnet i varje innevarande moment.

Fråga 13

Fråga:

När uppstår en själ i kroppen?

Svar:

Till att börja med, förklarar buddhismen tydligt att det inte finns något sådant som ”en själ” som uppstår i en ”kropp”. Båda företeelserna – sinne och materia - är inget annat än snabba föränderliga processer. De har ett extremt kort livsspann – inte längre än en inandning eller utandning.

Snabbheten i processen ger upphov till illusionen om en varaktig existens som vi kallar ”jag”. Så i vår villfarelse säger vi att själen lämnar kroppen när vi dör. I själva verket är det en process som helt enkelt fortsätter när den fysiska kroppens funktioner upphör. Därför är det som lämnar vid döden inte exakt det samma som föds, inte mer än lågan i en ljuslykta som just tänts är den samma som lågan från tändstickan som användes för att tända den. Det finns ingen bestående existens i processen. Men eftersom det finns en stark press i en döende människas livsvilja, finns det *bhava tanha* (begär efter att leva). Alltså fortsätter medvetenheten i livsprocessen och letar efter ett nytt kärl att bo i. Denna kraft som letar efter ett nytt kärl kallas *gandhabba* (kraften för en ny livsform). Om en kvinna blir gravid vid denna tid som resultat av föreningen av sperma och ägg formas, om förutsättningarna är de rätta, det fysiska kärlet, och *gandhabba* intar det nyss skapade kärlet, och vi ser ett embryo som blivit till. Det är vid denna tid som varelsen föds till ett nytt liv. Abort är inte acceptabelt därför att en levande varelse finns i livmodern. Kom ihåg att själen inte är ”bosatt” i hjärnan.

*Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna
Bhante Dhammananda*

Den som inte önskar en son, rikedom eller makt,
vare sig för sig själv eller någon annan,
och inte heller önskar framgång
för egen del med orätta medel,
han är god, vis och rättrådig.
Dhammapada 84 (övers. Rune E. A. Johansson)

Denna värld är förblindad;
blott ett fåtal når insikt.
Någon enstaka går till himlen
lik en fågel fri från nätet.
Dhammapada 174 (övers. Rune E. A. Johansson)

Om en oförståndig känner sitt oförstånd,
så är han som en vis just däri.
Men en oförståndig som är stolt över sin vishet
han kan verkligen kallas oförståndig.
Dhammapada 63 (övers. Rune E. A. Johansson)

Fråga 14

Jag heter DDD och är medlem av Lankarama Buddhist Ungdomsgrupp från Sydney, Australien. Vi vill främja en djupare förståelse av buddhismen hos ungdomar. Jag skriver delvis för egen del, men också för mina kolleger EEE, FFF, och GGG. Vi är just nu i färd med att ställa samman en tidning som heter Fotspår och som vi hoppas ska ge våra läsare förståelse för några buddhistiska frågor som relaterar starkare till deras dagliga liv i modern miljö, kanske om kamma eller återfödelse. Vi har läst olika artiklar som du skrivit och skulle bli glada om vi kunde få med ett bidrag från dig i vår tidning, som självklart inte är för ekonomisk vinning och kommer att spridas gratis.

Vänliga hälsningar

DDD, EEE, FFF, och GGG

Bästa DDD, EEE, FFF, och GGG! Må ni alla välsignas av de Tre Nobla Juvelerna

Er dhammavän Bhante Dhammananda

Fråga:

Om återfödelse: orsak; hur sker det?

Svar:

Begär efter liv och sinnliga njutningar är orsaken till återfödelse. Buddhister betraktar läran om återfödelse inte bara som en teori utan som ett faktum som kan verifieras. Att acceptera sanningen om återfödelse skapar grunden i buddhismen. Men tron på återfödelse är inte begränsad till buddhister. Den finns i andra kulturer, i andra religioner och också bland fritänkare. Så kunde till exempel den grekiske Pythagoras minnas tidigare liv. Platon kom också ihåg en rad tidigare liv. Platon menade att en människa bara kunde återfödelse upp till tio gånger. Han trodde också på möjligheten att återfödelse i djurriket. Bland antika folk i Egypten och Kina var det en vanlig tro att bara välkända personligheter som kejsare och kungar återföddes. En kristen auktoritet vid namn Origen som levde 185-254 f.v.t. trodde på återfödelse. Han menade att det inte finns något evigt lidande i helvetet. [Giordano Bruno](#) som levde på 1500-talet trodde att själen hos varje människa och djur vandrade över från en varelse till en annan.

År 1788 kritiserade filosofen Kant läran om evigt straff. Kant trodde också på möjligheten av återfödelse i andra himmelska kroppar. Schopenhauer (1788-1860), en annan stor filosof, ansåg att det var livsviljan som måste vara livets kontinuitet. Livsviljan manifesterar sig själv fortlöpande i varje ny form. Buddha förklarade att denna livsvilja är begär efter liv. Och naturligtvis undervisade de visa i det antika Indiens sedan urtiden om själavandring.

Det går faktiskt men är inte lätt att verifiera våra tidigare liv. Men sinnets natur är beskaffat så att sinnet inte tillåter de flesta att minnas tidigare liv. Våra sinnen är nertryckta av *nivaranas* (hinder) *kammaccanda* (sinnensbegär), *vyapada* (illvilja), *thina-middha* (slöhet och dvala) *uddhacca-kukkucca* (rastlöshet och oro) och *vicikicca* (tvivel). Vi kan inte föreställa oss återfödelse på grund av dessa hinder eftersom vår synförmåga är bunden till denna jord.

På samma sätt som en spegel inte reflekterar en bild när den är smutsig så tillåter inte sinnet de flesta att minnas tidigare liv. Vi kan inte se stjärnorna under dagen, inte för att de inte finns i rymden men för att de överglänses av solen. På samma sätt kan vi inte minnas tidigare liv eftersom våra sinnen alltid belastas av många tankar på nuvarande dagliga händelser och världsliga förhållanden. Att betrakta hur kort vårt livsspann på jorden är hjälper oss att reflektera över återfödelse. Om vi begrunder livet och dess yttersta mening och mål och alla olika erfarenheter som är möjliga för en människa måste vi konstatera, att i ett enda liv finns det inte tillräckligt med tid för en människa att hinna med allt som hon önskar att göra. Omfattningen av erfarenheter och önsknings är oändlig.

Vi kan se att det finns en omfattande rad av dolda krafter hos människor som vi också kan utveckla om vi har möjlighet. Vi har höga ambitioner men lite tid att nå dem. Under tiden krigar den stora armén av passioner och begär, själviska motiv och ambitioner mot oss och mot andra och den förföljer oss till vår död. Alla dessa styrkor måste utforskas, besegras, undertryckas och användas rätt. Ett enda liv räcker inte till detta. Att tänka eller tro det skulle utsätta universum och livet självt för ett stort och grymt skämt.

Den buddhistiska återfödelse läran ska skiljas från teorier om själavandring och reinkarnation i andra religioner. Buddhismen godtar, till skillnad från hinduismen, inte existensen av en evig själ, skapad av Gud, eller en oföränderlig enhet som förs över från ett liv till ett annat. Precis som en orsaksmässig kontinuitet utan ett jag eller själ kan möjliggöra en betingad identitet så kan döden resultera i återfödelse utan en överförd själ. I ett enda liv ger varje ögonblick som blixtrar förbi upphov till dess efterföljare genom att dö. Strängt taget uppstår och försvinner varje tanke som en födelse eller död. Sålunda går vi i ett enda liv igenom oräkneliga födelser och död varje sekund. Men eftersom den mentala processen fortsätter med hjälp av en enda fysisk kropp, betraktar vi kropp och sinne, som är en oavbruten ström, som ett enda liv.

Det vi vanligen menar med döden är att kroppens vitala funktioner upphör. Den fysiska kroppen kan inte upprätthålla sitt innevarande medvetande, processens mentala sida, när den förlorar sin vitalitet. Men så länge som det finns ett "fastklamrande vid liv" (ett begär efter fortsatt existens) upphör inte det innevarande medvetandet när kroppen förlorar sitt liv. Snarare så kommer, när döden kommer, när kroppen dör, det innevarande medvetandet, drivet av begär efter vidare existens, att uppstå igen med hjälp av en ny fysisk kropp som blir till genom förening av spermie och ägg. Alltså äger befruktning rum omedelbart utan avbrott efter döden. Minnesflödet och identitetskänslan som överförs till en ny situation upphör kanske, men hela samlingen av erfarenhet och böjelser har överförts till en ny varelse och cykeln av tillblivelse börjar rulla för ännu en tid.

För en buddhist betyder döden varken början till ett evigt liv eller till komplett upphörande utan snarare porten till en ny återfödelse som följs av tillväxt, förfall och sedan en ny död. Men så länge det finns en oavbruten mental följd i detta sista moment förekommer det ändå ingen förnyad fysisk funktion i en döende människas sinne. Det är som när en bilförare släpper gaspedalen innan han stannar och ingen mer dragkraft ges till motorn. På samma sätt uppstår inga fler materiella kammaegenskaper.

Buddhister håller inte fast vid att det närvarande livet är det enda livet mellan två evigheter av misär eller lycka. Inte heller tror de att änglar kommer att föra dem till himlen och lämna dem där för all evighet. De tror att detta närvarande liv bara är ett av ett oräkneligt antal tillstånd av liv och att detta jordiska liv bara är ett avsnitt bland många andra. De tror att alla varelser återföds någonstans i någon form för en tidsbegränsad period så länge som deras goda och dåliga kamma finns kvar i det omedvetna sinnet som en mental energi. Fastän många framstående psykologer som Carl Jung har värdesatt Buddhas lära, ska inte tolkningen av det undermedvetna sinnet i buddhistisk sammanhang blandas ihop med den som moderna psykologer ger, eftersom begreppen inte är exakt liktydiga.

Vad är orsaken till återfödelse?

Buddha lär att okunnighet om tillvarons verkliga natur skapar begär. Otillfredsställda begär är orsak till återfödelse. När alla otillfredsställda begär är utplånade, då upphör återfödelse. Att stoppa återfödelse innebär att utplåna alla begär. För att utplåna begär måste okunnighet utplånas. Meningslösheten i varje återfödelse kräver ett val av livsväg där begär efter återkommande återfödelse kan bli utplånade, och är uppenbart när okunnighet är utplånad.

Okunnighet orsakar också den illusoriska och ologiska tanken att det bara finns enda liv för

mänskliga varelser och en annan illusion att detta enda liv följs av varaktigt tillstånd av evig lycka eller plåga. Buddha lär att okunnighet endast kan skingras och plåga tas bort genom förståelse av De Fyra Ädla Sanningarna och endast på detta sätt. Man måste utplåna alla begär efter lägre personliga njutningar och själviska krav och också träget hålla fast vid att utöva allomfattande oegennyttia i vandel, intelligens och visdom för att utrota okunnighet.

Hur sker återfödelse?

När den fysiska kroppen inte fungerar mer dör inte energierna med den utan fortsätter att ta en annan gestalt eller form som vi kallar ett annat liv. Kammakraften som nu manifesterar sig själv i form av en människa kan också manifesteras sig själv i form av ett djur. Detta kan hända om en människa inte har chans att utveckla sina positiva kammaresurser. Vilja, kallad begär (begär eller törst efter liv) slutar inte när kroppens funktioner slutar utan fortsätter att manifesteras sig själv i en annan form och skapar åter-existens. Detta kallas återfödelse eller åter-tillblivelse. Buddhister kallar det inte för ”reinkarnation” eftersom ingen evig helhet eller själ flyttar från ett liv till det nästa.

Idag finns det människor i olika länder som spontant har utvecklat minnen från sina tidigare liv. Dessa människors erfarenheter har noggrant dokumenterats i media. En del av dessa personer hade förut aldrig accepterat att det fanns sådant som återfödelse tills minnesfragment av deras tidigare liv kom tillbaka. Mycket av den information de återgett om sina tidigare liv har undersökts och funnits vara välgrundad. Genom hypnos har en del människor kunnat ge information om tidigare liv. Vissa hypnotiska situationer som tränger in i det omedvetna sinnet gör det möjligt att komma ihåg tidigare liv.

Återfödelse eller tillblivelse om och om igen är en naturlig händelse som inte skapats av någon särskild religion eller gud. Tro eller icke tro på återfödelse gör ingen skillnad för återfödelseprocessen eller för att undvika den. Återfödelse sker så länge som begär efter liv, för sensuella njutningar eller fastklamrande finns i sinnet. Dessa starka mentala krafter råder i var och en och varje levande varelse i universum. De som hoppas och ber att de inte ska återfödas igen måste förstå att deras önskningar inte kommer att gå i uppfyllelse förrän de gör kraftanstängningar för att utplåna sina begär och fastklamranden från sina sinnen. När vissa människor har sett och erfär det osäkra och otillfredsställande hos livet under de världsliga villkoren, försöker de befria sig själva från dessa återkommande återfödelsor och död genom att följa den rätta vägen av rening. De som inte kan minska sina krav och fastklamranden måste vara förberedda att möta alla otillfredsställande och osäkra förhållanden som om och om igen följer med återfödelse och tillblivelse.

Fråga 15

Bhante! Jag har nu varit praktiserande buddhist sen tio år. Jag har huvudsakligen lärt mig buddhism från de många böcker och skrifter som du skrivit på ett enkelt språk som är lätt för mig som lekman att förstå. Jag är dig evigt tacksam för det. Men på grund av mina familjeplikter har jag inte kunnat lyssna på ett enda dhammatal.

Jag skriver för att ta upp en fråga med dig. En före detta arbetskamrats man, en buddhist, tillbringade en månad i ett tempel i Thailand. Bland allt annat han lärde sig där var att det inte är nödvändigt att offra rökelse till altaret för det är en felaktig idé som ärvt från Buddhas tid. Det berättas att Buddha en gång mediterade under ett träd. På platsen fanns det gott om insekter och moskiter som plågade honom. För att inte döda insekterna (en av de fem levnadsreglerna – att inte döda) tände han några rökelsestickor för att värja sig med röken. Några bybor som gick förbi såg på avstånd vad Buddha gjorde och från och med då infördes traditionen att tända rökelse. Jag vet inte hur sann denna historia är, men jag tycker att den är roande och antar att byborna faktiskt inte förstod Buddhas avsikt.

*Med Metta
HHH*

Fråga:

Varför offras rökelse till Buddha?

Svar:

Bästa HHH. Jag önskar lycka, god hälsa och långt liv för dig och din familj. Jag är förvånad över historien du delat med dig. Buddha tände säkerligen inte rökelse för att hålla insekter borta eftersom han inte var rädd för att de skulle sticka honom. Som du minns gick Buddha orädd för att tämja Nalagiri (den berusade elefanten), Angulimala (rövaren) och för att medla mellan två krigande länder och så vidare. Den som nått Upplysning kan utsätta sin kropp för förstörelse, smärta och så vidare men vill inte låta någon annans sinne bli förvirrat på grund av det.

Det kan vara så att historien som berättades för dig har missförstått av den som berättade den eller av den person som berättade för din väns man.

Att offra rökelse och blommor var en gammal indisk tradition för att vörda stora lärare. De tidigaste buddhisterna i det gamla Indien tog efter denna goda och värdefulla tradition. När vi offrar rökelse reciterar vi:

Gandha Sanbhara yettena

Med parfymerad rökelse

hupenaham Sugandhina

Gjord av doftande stoff

Pujaye pujaniyam tam

Hedrar jag Den Upphöjde

Puja bhajana muttamam

Värd att respektera, som fördriver mörkret

När vi offrar rökelse, blommor och ljus påminner vi dessutom oss själva om att precis som alla dessa saker är förgängliga så kommer våra kroppar att försvinna. Dessa offer hjälper oss att meditera över förgänglighet.

*Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.
Din dhammavän Bhante Dhammananda*

De visa vakar över sin kropp:
de vakar över tankar och tal;
de är fullt herre över sig själva.
Dhammapada 234 (övers. Rune E. A. Johansson)

Om du följer den,
skall du göra slut på lidandet.
Denna väg förkunnades av mig
då jag insett hur taggen dras ut.
Dhammapada 275 (övers. Rune E. A. Johansson)

Fråga 16

Bhante Dhammananda! Jag är verkligen glad för att jag hittat din e-postadress. Jag har fastnat i några frågor om vad jag vill göra och vad jag borde göra. Ok, jag ska berätta lite om mig själv. Jag är en tjej från Malaysia som vistas i Australien mitt sista år. Eftersom det är mitt sista år nu har jag börjat tänka på vad jag vill göra i livet när jag går ut i världen. Jag har alltid tänkt mig att arbeta för NGO (ickestatliga organisationer som på olika sätt arbetar med att förbättra villkoren för människor, men också med att bilda opinion för rättvisa, solidaritet och delaktighet med människor i andra delar av världen. Övers. anm.) eller med välgörenhet eller i krigsdrabbade länder och använda mina kunskaper för att hjälpa till att utveckla och skapa ett bättre liv för andra. Det har alltid varit min halvt medvetna dröm att uppnå detta.

Problemet är att min familj inte är överens med mig. De tycker att jag ska arbeta i den riktiga världen. Jag vill inte motsätta mig deras önsknings eftersom jag vet att de offrat mycket för att jag skall lyckas. Jag vill inte vara illojal och såra dem genom att göra vad jag verkligen vill. Men då är jag rädd att jag inte kan förverkliga mitt liv.

Jag önskar verkligen att jag kan få ett gott råd från dig. Jag står vid en skiljeväg och vet inte i vilken riktning jag ska fortsätta. Tack för att du ger mig av din tid. Jag behöver bara att någon lyssnar på mig och ger mig lite hjälp.

Tack!

JJJ

Fråga:

Ska jag följa mina egna drömmar eller mina föräldrars förväntningar?

Svar:

Bästa JJJ!

Jag förstår verkligen ditt dilemma men jag är säker på att du inte är den enda med detta problem. Förr bestämde föräldrar också vilket yrke deras barn skulle välja och med vem och när de skulle gifta sig. I ditt fall skulle jag vilja råda dig att följa medelvägen och testa en kompromiss. Då skulle du göra dina föräldrar till viljes genom att välja en bana som kommer att glädja dem. Glöm inte att det finns många välbetalda serviceinriktade arbeten. En del av till exempel NGO:s organisationer betalar löner som kan jämföras med den privata sektorns. Du kan till en början bli volontär i välgörenhetsorganisationer för att få erfarenheter och kontakter. Du kan kanske få ett mer betalt arbete inom till exempel FN och tillfredsställa både dina önsknings att hjälpa människor och dina föräldrars förväntningar.

Detta tar sin tid men tålamod är en dygd.. Kom samtidigt ihåg att det inte behöver vara dramatiskt att tjäna människor, man behöver inte gå ut i krigshärjade områden och riskera livet, det finns socialt bra arbeten som till exempel lärare som också tjänar människor utan att utsätta sig själv för fara. Med tiden kan du kanske övertyga dina föräldrar så att de låter dig följa ditt hjärta, men gå inte emot dem nu. Mitt råd är att göra ett val som kanske kan bli fördelaktigt för både dig och dina föräldrar.

Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.

Bhante Dhammananda

De som kan tygla sitt sinne,
som vandrar vida omkring,
ensamt, okroppsligt, dolt i det inre,
de befrias från Maras bojor.

Dhammapada 37 (övers. Rune E. A. Johansson)

Då han vet att denna kropp är lik ett lerkärl,
må han befästa sitt sinne,
så att det liknar en borg,
och sedan anfälla Mara med vishetens vapen.
Må han befästa sin seger
och förbli fri.
Dhammapada 40 (övers. Rune E. A. Johansson)

Du måste själv anstränga dig:
de fullkomliga är endast förkunnare.
Den som följer vägen
och övar meditation
befrias från dödens bojar.
Dhammapada 276 (övers. Rune E. A. Johansson)

Fråga 17

Bhante!

Jag störs mycket av den senaste utvecklingen i Kambodja eftersom munkar har uteslutits från att rösta i detta års generella val (2006).

Som buddhist menar jag att munkar inte ska tillåtas att ta del i någon som helst politisk aktivitet. Som medborgare i Kambodja frestas jag att säga att munkar borde tillåtas att ta del i politiska aktiviteter.

Jag är förvirrad och plågas av detta och undrar om du kunde vara vänlig och läsa bifogade meddelande och ge dina synpunkter på det.

I all respekt

KKK

Fråga:

Kan Sanghans medlemmar ställa upp som kandidater i politiska val?

Svar:

Bästa KKK!

Tack för din fråga. Jag önskar dig frid, lycka och tillfredsställelse genom de Tre Nobla Juvelerna. Buddhimunkar är medlemmar i ett demokratiskt samhälle och kan alltid utföra de civila uppdrag som inte är direkt förbjudna i Vinaya (reglerna för Sanghaorden).

Först måste vi fråga varför Buddha grundade Sanghaorden. Det var inte för att kunna utveckla världsliga villkor utan för att hjälpa munkar och nunnor att utveckla sin andlighet till att bli befriade från återfödelse till denna värld som är full av lidande.

De förbjöds att hantera pengar och att lita på andras generositet för sitt dagliga uppehälle. Om munkar eller nunnor blev indragna i politik skulle de så småningom bli indragna i sociala problem och därför inte kunna koncentrera sig på andlig utveckling.

Detta går inte ihop. Självklart är det en munks eller nunnas plikt att sörja för lekmännens väl och vara koncentrerade på hur de har det. Detta innebär att om de ser människor som tyngs av en grym regim, måste de höja sin röst. Men detta måste ske genom undervisning om Dhamma för att påverka sättet att tänka.

Munken/nunnan skall inte sporra ett folk till våld eller kamp. De måste genom djupt motiverad medkänsla för alla parter sträva efter att ersätta den okunnighet som orsakar omoraliska beteenden med visdom. De måste förklara Buddhas lära med god behärskning som till exempel i *Mangala Sutta* (välsignelsesuttan), *Cakkavatti Sihanada Sutta* (lejonvrålet i Universala Kungssuttan). De måste undervisa folket om dess konstitutionella rättigheter men han kan inte själv blanda sig i politik. Det finns inget som hindrar dem att lämna munk- eller nunnelivet och göra vad de vill göra men de skall inte ge fel signaler om vad munk- eller nunnedräkten representerar. De kan naturligtvis uppmana efterföljare att vara aktiva i samhällstjänst för att hjälpa sig själva men som lotusen ska munken/nunnan inte förorena sig genom världsliga angelägenheter.

Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.

Din dhammavän Bhante Dhammananda

Man bör ta sig till vara
för uppretat beteende
och uppföra sig behärskat.

Man må undvika onda handlingar
och lägga sig vinn om goda!

Dhammapada 231 (övers. Rune E. A. Johansson)

Man bör ta sig till vara
för uppretat tal
och tala med behärskning.
Man må undvika onda ord
och vinnlägga sig om goda!
Dhammapada 232 (*övers. Rune E. A. Johansson*)

Man bör ta sig till vara
för uppretade tankar
och tänka med behärskning.
Man må undvika onda tankar
och lägga vinn om goda!
Dhammapada 233 (*övers. Rune E. A. Johansson*)

Fråga 18

Innan jag rådfrågar dig om mitt problem vill jag gratulera dig på det hjärtligaste för de över femtio år som du tjänat buddhismen och hjälpt människor.

Under årens lopp har jag och mina gayvänner velat få reda på den buddhistiska synen på homosexualitet. Sorgligt nog tycks dagens samhälle betrakta oss homosexuella som "slödder". Särskilt i asiatiska länder har denna stereotypa bild lett till diskriminering av homosexuella på till exempel arbetsplatser.

Jag vet att religioner som islam och kristendom fördömer homosexualitet men som utövande buddhist har jag alltid undrat vilken buddhismens ståndpunkt är och det finns många frågor som jag söker svar på. Du har gett ut många skrifter som med klokhet och visdom förklarar buddhismens ställning i olika frågor. Jag har läst många av dem och också lyssnat till några av dina dhammatal. Jag har också besökt några buddhistiska hemsidor utan att ha hittat svar. Jag föreslår, Bhante, att du skriver en bok eller ett litet häfte "Buddhism och homosexualitet" eftersom jag vet att det finns andra här ute som liksom mig brottas med många frågor, tvivel och blandade känslor kring detta problem och önskar klok vägledning. Vidare är jag säker på att en sådan liten bok skulle bidra till att rätta till samhällets attityd till sådana som jag. Jag har jag några speciella frågor.

Jag slutar med att önska dig Bhante god hälsa och att du måtte fortsätta att leda och visa oss vägen till Dhamma i många kommande år.

Tillgivne

LLL

Fråga:

Hur ställer sig buddhismen till homosexualitet?

Svar:

Bäste LLL!

Tack för ditt mejl. Jag är glad att du tagit upp detta ämne eftersom jag vet hur viktigt det är i idag. Vi människor har kroppar som kräver all slags njutningar (inte bara sex) – mat, behagliga smaker, ljud och så vidare. Om vi avvisar dessa som synd undertrycker vi naturliga önskningar. Vi måste föröka förstå hur och varför de uppstår och förstå att det inte är i vårt eget intresse att uppmuntra fysiska krav. Offer för *maya* (villfarelse) ser kroppen som verklig och kräver att tillfredsställa den längtan efter *kama* (sinnliga känslor) som omfattar alla slags sensuella njutningar.

När en varelse utvecklar andlighet, ersätts *maya* av *vidya* (kunskap) och *pañña* (vidom). Med andlig utveckling ser man kroppen som en förvillelse och växer naturligt bort från begär och blir en andlig varelse som kommit långt och som genom mognad avstår från sexualiteten precis som ett barn som slutar leka med leksaker när barnet växer upp.

Det är inget fel i sig med sexualiteten. Det som är fel är fastklamrande och slavisk attityd till den i tro att den kan leda till yttersta lycka. Detta är problemet med att exploatera sex i massunderhållningsindustrin i dag – och sprida myten att sex kan ge evig lycka.

Den tredje levnadsregeln som vi reciterar dagligen i buddhistiskt utövande lyder: "jag tar avstånd från att missbruka sexualiteten". Vi ska lägga märke till att det i levnadsreglerna inte finns något tvång, ingen rädsla för straff på grund av överträdelse av någon gudomlig lag. Snarare känner vi i denna träningsregel igen faran av att klamra fast vid sexualiteten och vi följer den frivilligt för att växa bort från det, det vill säga "ta avstånd". I korthet, homosexualitet skiljer sig inte från andra former av sexuell aktivitet, som innehåller alla inneboende faror som ökar *tanha* (begär) och som vi måste undvika genom utveckling av *Samma Ditthi* (rätt förståelse) och genom att följa *Majjima Patipada* (Medelvägen).

Fråga 19

Fråga:

Bryter den homosexuelle buddhisten mot den tredje levnadsregeln om att avstå från sexuell missbruk?

Svar:

Vad menas med ”sexuellt missbruk”? Det syftar speciellt till uppförande som skadar den person som utför akten eller den andra personen – inte all sexuell aktivitet. Sex är förbjudet för de som väljer celibat, till exempel munkar och nunnor. Dessa har av fri vilja valt att avstå från sex för att kunna koncentrera sig bättre på sin andliga utveckling. Om två parter i ett sexuellt förhållande är homosexuella, inte minderåriga, och inte heller bundna (juridiskt eller på annat sätt) till någon annan, skadas ingen.

I buddhismen dömer vi ingen handling som ”synd” i den bemärkelsen att vi överträder ett gudomligt budord. Vi handlar felaktigt på grund av *avijja* (villfarelse) och därför begår vi en *akusala kamma* (handling som inte gynnar andlig utveckling) som fördröjer eller hindrar vår andliga utveckling. I vår villfarelse om tingens verkliga natur (i detta fall vår kropp) handlar vi på sätt som ur andlig synpunkt är skadligt för oss. Förståelse och visdom kan hjälpa oss att avstå från skadliga, både mentala och fysiska, handlingar.

I detta sammanhang betraktas inte äktenskap som en gudomligt påbjuden institution som plötsligt gör sex tillåtet. Sex är en mänsklig aktivitet som inte har något med himmel eller helvete att göra. Du nämner att en av fem levnadsregler för utövande buddhister innebär att tygla sexualiteten. Att döda är ännu allvarligare därför att du kan skada någon annan varelse mer brutalt. Sex är ett begär precis som begär efter föda, vatten, droger, välfärd, makt etcetera. Att klamra fast vid några av dessa utgör *akusala kamma* och därför ger vi inte fritt utlopp för dem om vi verkligen förstår våra kroppars natur och hur begär motarbetar oss. Buddhismen uppmuntrar inte någon form av dessa begär därför att de binder oss ännu fastare till samsara. Att vara eftergiven i fråga om sex kan också leda till andra plågor som ilska, avundsjuka, dåligt samvete och skuld.

Fråga 20

Fråga:

Är det fel om två människor av samma kön blir förälskade?

Svar:

Av föregående svar kan du se att buddhismen varken ser homosexualitet som fel eller rätt. Det är fråga om en sexuell aktivitet som använder kroppen, och är ett starkt uttryck för lusta som ökar livsbegäret och därför fångar oss längre i samsara. När ett par (vare sig det är en man och kvinna, två män eller två kvinnor) blir förälskade uppstår begäret på grund av mänsklig begränsning som inte ser kroppen som tom på yttersta verklighet.

Fråga 21

Fråga:

Fördömer buddhismen homosexuella eller homosexualitet?

Svar:

Buddhismen fördömer inte homosexuella precis som den inte fördömer någon annan förseelse. Vi handlar på grund av okunnighet om tingens sanna natur. Därför är vi bara skyldiga till akusala kamma. Vi har ingen rätt att fördöma andra. Det är vår plikt att hjälpa andra att se att de handlar på grund av okunnighet och att visa hur man kan uppnå verklig lycka. Vi har ingen rätt att fördöma dem som tänker eller handlar annorlunda än vi särskilt eftersom vi själva är slavar under sensuella njutningar i andra former. Vi vet att när vi pekar på andra med ett finger så pekar de tre andra fingrarna på oss själva. Kort sagt så uppstår homosexualitet precis som heterosexualitet på grund av villfarelse. Alla former av sex ökar lusta, begär och fastklamrande till kroppen. Vi lär oss att med visdom upphör dessa fastklamranden. Vi fördömer inte homosexualitet som fel eller synd men vi överser inte heller med det, helt enkelt för att det liksom andra former av sex hindrar vår befrielse från samsara.

Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.

Din dhammavän Bhante Dhammananda

Ur det angenäma uppstår fruktan.

För den som är fri från det angenäma

finns det ingen sorg,

än mindre fruktan.

Dhammapada 212 (övers. Rune E. A. Johansson)

Fråga 22:

Jag är homosexuell och jag lider av det. Jag skulle vara mycket tacksam för om du kunde ge mig råd om hur jag ska hantera detta.

MMM

Fråga:

Vad ska en homosexuell person som lider göra?

Svar:

Bästa MMM!

Du säger att du "lider" av att vara homosexuell. Men har du frågat dig varför du lider? Är det för att homosexualitet i sig orsakar lidande som AIDS eller cancer eller lider du av skuld känslor eftersom ditt sexuella val inte överensstämmer med vad samhället anser vara lämpligt. Du lider på grund av vad andra tänker om dig. Detta är viktigt eftersom du måste inse att du tillåter yttre krafter att bestämma din lycka eller olycka. Den buddhistiska synen på alla sexuella beteenden finns i den tredje levnadsregeln: "Jag tar avstånd från att missbruka sexualiteten". Sexuell aktivitet grundar sig i att använda kroppen för att få njutning. Sex i sig själv är inte syndigt. Det som är fel är att använda sex för att utnyttja andra – unga barn, utslagna människor och så vidare. Det har ingen betydelse om denna njutning uppnås på heterosexuellt eller homosexuellt sätt. Buddhismen ser inte någon skillnad mellan en homosexuell som utnyttjar andra eller en heterosexuell som gör det även om den allmänna opinionen tycks göra den senare till hjälte och macho. Vi måste fråga oss om vissa sexuella överdrifter av känt folk som fotbollsspelare och filmstjärnor verkligen är värda så mycket publicitet.

Sex är sex oavsett hur vi får njutningen av det!

Vi måste akta oss för att klamra fast vid kroppen och njutningen vi får från den – frosseri och alkohol kan också vara skadligt. Ju mer vi hänger oss åt sex desto mer klamrar vi fast vid vår grova kropp och döms dessutom att lida i samsara när vi tror att våra kroppar är verkliga. Medveten återhållsamhet när det gäller kroppen leder till frihet och andlig utveckling, frihet från skuld. Vi måste träna oss att inte attraheras av våra kroppar (även om vi bör behandla dem med tillbörlig respekt) och att se den egna kroppen och andras bara som behållare för var, urin, blod, saliv. Slösa inte tid på värdelösa skuld känslor. Använd kraft och energi på att utveckla positiva sinnestillstånd. När du ser din kropp som den verkligen är kommer du att kunna överskrida dina olika begär. Men du måste ha tålamod och vara ihärdig. Det tar tid.

Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.

Din dhammavän Bhante Dhammananda

Fråga 23

*Bästa Bhante! Jag hoppas att du är vid god hälsa. För en tid sedan läste jag en artikel om ett homosexuellt par där den ene var döende i cancer. Det verkade som om den döende mannen fick sin älskare att lova att göra slut på honom för att skona honom från lidandet när smärtan blev för svår. Till slut kom tidpunkten när patienten knappt var vid medvetande och också hade svårt att röra sig i sängen. Han bad älskaren: "Gör det nu". Då sade älskaren "Jag ska fråga dig tolv gånger. Blinka två gånger om du har ändrat dig och inte vill ha min hjälp att dö genast". Den döende mannen blinkade en gång som svar på frågan som ställts tolv gånger att han hellre ville dö än lida. Min fråga är: "Eftersom buddhismen varken uppmuntrar dödshjälp eller självmord, är det ok med dödshjälp om denna situation uppstår där den döende älskaren tillstår att han hellre vill dö än lida? Innebär det brott mot den första levnadsregeln?" Jag är älskare till en döende patient och vet inte vad jag ska göra – skall jag följa mitt åtagande att inte döda eller skall jag ge dödshjälp? Jag hoppas Bhante kan ge mig ett klart svar på denna eventuella händelse. Tack med önskan om bästa hälsa och lycka
NNN*

Fråga:

Kan vi utföra eutanasi (dödshjälp) för någon som önskar det?

Svar:

Bäste NNN!

Låt oss börja med att eftertryckligt säga att ge dödshjälp inte bara gäller i fråga om homosexuella älskande utan om alla levande varelser. Buddhister klassificerar inte homosexuella som skilda från resten av mänskligheten. I buddhismen tolereras inte av något som helst skäl att taga liv. Men om dödandet inträffar som en följd av oavsiktlig, omotiverad händelse (till exempel om en blind person dödar myror när hon går utan att vara medveten om att de finns där) då är hon inte ansvarig. Om dödande ska få kammaeffekt och medföra straff i detta liv eller följande finns många förutsättningar, nämligen:

1. Det måste gälla en levande varelse
2. Medvetenhet om att det är en levande varelse
3. Avsikt att beröva denna varelse livet
4. Kraftansträngning för att döda
5. Upprepat dödande

Alla dess villkor uppfylls i den historia du berättar så partnern är ansvarig för att ha brutit mot den första levnadsregeln och han har kammaansvaret för sitt handlande. Men det måste tilläggas att motivet för att döda kan vara motiverat både av medkänsla eller av hat som naturligtvis påverkar kammaeffektens natur och stränghet.

I fråga om dödshjälp eller eutanasi som motiveras av vilseledd medkänsla är sinnet inte totalt befläckt. Alltså reduceras den dåliga kammaeffekten. Detta är ett fall med fel handling med god avsikt. Men handlingen är fortfarande fel. Ju mer vi befläcker sinnet desto högre blir graden av dålig effekt.

Om någon mördar en oskyldig människa av hat eller begär då blir effekten naturligtvis strängare. I det exempel du nämner var personen motiverad av medkänsla så effekten blir mindre sträng. Märk att vi säger "mindre sträng" för det blir en effekt även om det finns förmildrande omständigheter. Vi måste också tänka på värdet av det meningsfulla liv som dödas - är det en mygga eller ett djur som en elefant, en häst eller ko som är speciellt värdefull?

Graden av kraftansträngning och intensiteten som engagerar sinnet påverkar strängheten.

Naturligtvis är det mest allvarligt att döda en människa. I alla fall måste vi överväga hur oskyldig eller värdefull människan är – en förälder eller munk står högt på denna lista. I ditt exempel hade personen uttryckligen gett sitt samtycke, motivet var medkänsla (dock vilseledd) så även om alla villkor var uppfyllda blir kammaeffekten betydligt reducerad. En läkare som tillämpar dödshjälp kan inte placeras i samma kategori som låt oss säga en människa som kallblodigt mördar sin mor för att komma över hennes pengar.

Detta innebär att inte alla likartade handlingar medför samma kammaeffekt. Effekterna av svaga kammahandlingar kan raderas ut eller neutraliseras av annan god kamma så att effekterna av dålig kamma inte får tillfälle att komma igång. Faktiskt är det så att såra en buddha eller mörda en arahant eller föräldrar och att orsaka splittring av sanghan betraktas som så allvarliga handlingar att det är mycket svårt att fly från straff.

Effekterna av all annan kamma kan reduceras genom att rena sinne och handlingar – tänk på historien om Angulimala. Ifråga om självmord eller dödshjälp kan vi inte generellt uttala att alla sådana handlingar är felaktiga, därför att det aktuella mentala tillståndet hos någon som utför handlingen måste tas med i beräkningen. Det får vara hur som helst med den saken men detta är en komplex fråga som vi inte kan diskutera utförligt här.

Till slut är dödshjälp över huvud taget inte någon barmhärtighetsgärning. Som bäst kan det räknas som missledd känsla av barmhärtighet. Att beröva någon annan hans eller hennes liv är inte vår rättighet – den som lider måste bära sitt eget kamma med tålamod och med förståelse och vi kan inte agera bödel. Om vi avbryter kammafunktionen i detta livet skjuter vi bara upp dess avslutning till ett annat liv.

*Med välsignelse genom de Tre Nobla Juvelerna.
Din dhammavän Bhante Dhammananda*

Ordlista

akusala – som inte leder till andlig utveckling; orätt; onda handlingar
akusala kamma – dåliga handlingar som inte leder till andlig utveckling
Angulimala - rövaren som bar ett halsband med fingrar
arahat – upplyst, helig, perfekt varelse
atman – själ; den falska känslan av ett jag
avijja – villfarelse, det ondas främsta rot och orsak till fortsatt återfödelse
Bhante – Vördade
bhava – tillblivelse, existens
bhava tanha – begär efter tillblivelse; begär efter existens
Bhikkhu – buddhistmunk
Bodhisatta – som har passerat genom många tidigare existenser och stadier av andlig utveckling och befinner sig i sin sista födelse i vilken han/hon når sitt stora mål, buddhaskap
Brahman – den skapande principen; universums skapare (i hinduismen)
Buddha – den Upplyste; den Uppvaknade
Buddha Dhamma - Buddhas undervisning
cakkavatti – universell härskare
Dhamma - sanning; den sanna naturen; Buddhas undervisning
Dhammapada – strofer från Buddhas undervisning
gandhabba – kraften till en ny livsform
Gautama – prins Siddhattas familjenamn
kama - sinnesnjutningar
kamacchanda – sinnligt begär
kamma – god eller ond handling
Khuddaka Nikaya – den kortfattade samlingen
Lumbini – prins Siddhattas födelseort
Majjhima Patipada – medelvägen
mangala – välsignelse
Mangala Sutta - talet om välsignelser
Mara – den onde
maya – villfarelse, illusion, skenbar, vanföreställning
Metta – allomfattande, gränslös kärlek; vänlig önskan om andras säkerhet och lycka
mokkha – slutlig befrielse; befrielse från; frihet
Nalagiri – den förgiftade elefanten
Nayake - ledare
Nibbana – den yttersta friheten
nivarana - hindren
Pali – gammal indisk dialekt som talades av Buddha
pañña - visdom
paticca samupada – den tolv länkarna i orsakskedjan
Sakyamuni – den ädle vise av sakyasläkten
Samma Ditthi – rätt förståelse
samsara - cykel av födelse, liv och död
sangha – församling av buddhistmunkar
Siddhatta – namn som gavs åt prins Gautama och som betyder uppfylld önskan
sihanada sutta – tal i de kanoniska texterna
tanha – begär; fastklamrade
Thera – Äldre; ett respektfullt suffix som läggs till en äldre munks namn
thina-middha – slöhet och dvala

Tipitaka – bokstavligen ”De tre korgarna”, buddhismens heliga skrifter som delas in i Läran,
reglerna för sanghan och den högre läran
uddhacca-kukkucca – rastlöshet och oro
vidya - insikt
vicikiccha - tvivel
Vinaya - discipliner Sanghan
vyapada - hat
Yasodhara - namnet på prins Siddhattas hustru